شنبه اول دی ۱۴۰۳
شماره ۴۳۰۹
FARHIKHTEGANDAILY.COM
FARHIKHTEGANONLINE

وزیر خارجه آمریکا و صهیونیست‌ها درباره ایران یک حرف واحد با ۲ ادبیات مختلف می‌گویند

اعتراف و هشدار بلینکن

علی مزروعی
خبرنگار گروه نقد روز

اظهـــارات اخیر آنتونی بلینکن، وزیر خارجه آمریکا در اندیشـــکده شورای روابط خارجی و پیام‌های مکرّر بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر رژیم‌صهیونیستی، بار دیگر از تداوم تلاش‌های خارجی برای تغییرات در ایران حکایت دارد. بلینکن برای نخستین بار به عنوان یک مقام رسمی آمریکا ضمن اعتراف به نقش آمریکا در براندازی، تأکید کرد که تغییر از بیرون دشوار است و راهبرد اصلی واشنگتن بر تحولات داخلی ایران استوار شده اســـت. این اظهارات، همراه با پیام‌های فارسی نتانیاهو نشـــان‌دهنده تمرکز ویژه بر نارضایتی‌های داخلی ایران و تلاش برای دامن زدن به آشوب‌های اجتماعی است. از سوی دیگر، بررسی وقایع سال ۱۴۰۱ سه عامل کلیدی را آشکار می‌کند: بستر نارضایتی عمومی در ایران، نقش قدرت‌های خارجی در ایجاد اختلال و جرقه‌هایی نظیر ماجرای مهسا امینی. اگرچه اراده خارجی‌ها از کنترل ایران خارج است، دو عامل دیگر به سیاســـت‌ها و اقدامات داخلی ایران وابسته است. کاهش نارضایتی عمومی و ایجاد امید به آینده از اصلی‌ترین اقداماتی اســـت که می‌تواند مقاومت جامعه ایران را تقویت کند و نقشـــه‌های خارجی را بی‌اثر سازد.

با این حال، برخی اظهارات و اقدامات مقامات و چهره‌های رسانه‌ای خواســـته یا ناخواســـته در تقویت ناامیدی و فراهم کردن زمینه برای بهره‌بـــرداری خارجی‌ها نقش دارند. در چنین شـــرایطی، مقامات و چهره‌های سیاســـی ایران به جای اینکه به حال مشـــکلات گریسته و راه‌حلی برای آن ارائه ندهند باید جلوگیری از کاهش مشارکت سیاسی، به‌عنوان یک راهبرد کلیدی در برابر فشارها و برنامه‌های خارجی را مورد توجه قرار داده و از تبدیل شدن امید جامعه به یأس جلوگیری کنند.

وزیرخارجه آمریکا به شکســـت پروژه براندازی اعتراف کرد

اظهـــارات اخیر آنتونی بلینکن، وزیر امـــور خارجه آمریکا، در مصاحبه با اندیشکده شورای روابط خارجی به‌عنوان یکی از صریح‌ترین اعترافات یک مقام بلندپایه ایالات متحده در قبال سیاست تغییرات در ایران حائز اهمیت ویژه‌ای است. این اظهارات که از جنبه‌های مختلف قابل بررسی است، نه‌تنها راهبرد واشـــنگتن در قبال ایران را شفاف‌تر می‌کند، بلکه نقشه کلی آمریکا برای پیشبرد اهداف خود در منطقه را نیز آشکار می‌سازد.

بلینکـــن در این مصاحبه به‌صراحت اذعان کرد که تغییرات بنیادین از خارج ایران دشوار است و ایده اصلی آمریکا بر تحولات داخلی ایران متمرکز است. او تأکید کرد که برای موفقیت این راهبرد، آمریکا اقدامات گســـترده‌ای را به کار گرفته است. با این حال، وی به مقاومتی که در بدنه اجتماعی ایران وجود دارد اشاره کرد و گفت این تغییرات به‌سادگی ممکن نیست.

بلینکن در پاسخ به مجری برنامه که مدعی شده بود حکومت ایران در داخل این کشور «بسیار نامحبوب» است، اظهار داشت: «یک بخشی در ایران هست که جمعیت قابل توجهی را تشـــکیل می‌دهد و احتمالاً به نظام وفادار است. بنابراین فکر نمی‌کنم مسأله آن‌قدر قطعی و روشن باشد که شما می‌گویید.» اظهارات بلینکن نشان‌دهنده این است که ایالات متحده راهبرد خود را بر محور تغییرات داخلی ایران متمرکز کرده است. این دیدگاه بر پایه این فرض استوار اســـت که یک جامعه ناآرام و ناراضی می‌تواند زمینه‌ساز تغییرات ساختاری باشد. بلینکن در صحبت‌های خود به این موضوع پرداخت و تأکید کرد که آمریکا باید از افرادی که به دنبال آینده‌ای متفاوت در ایران هستند، حمایت کند. این ســـخنان تلویحاً به فعالیت‌های گسترده در رسانه‌ها، شبکه‌های اجتماعی و تقویت جریان‌های مخالف داخلی اشاره دارد.

بلینکن همچنین اذعان داشـــت موفقیت این راهبرد نیازمند احتیاط فراوان اســـت. او گفت: «من از لحاظ تلاش برای مهندســـی تحولات از بیرون، بســـیار محتاط هستم.» این جمله، اعترافی ضمنی به ناکامی سیاست‌های گذشته واشنگتن در براندازی مستقیم و آشکار است. از جمله این ناکامی‌ها می‌توان به تحریم‌های گســـترده اقتصادی، حمایت از گروه‌های مخالف و مداخلات منطقه‌ای اشاره کرد که نتوانسته‌اند تغییرات موردنظر آمریکا را در ایران به همراه داشته باشند.

مقاومت مردم ایران آمریکا را در طراحی پروژه‌های براندازی محتاط کرد

یکی از نکات قابل تأمل در اظهـــارات بلینکن، اذعان او به وجود یک بدنه اجتماعی مقاوم در ایران است که به گفته او «به نظام وفادارند.» این اعتراف، خلاف تصورات رایج در برخی محافل غربی است که جامعه ایران را کاملاً ناراضی و آماده تغییر تصور می‌کنند. این دیدگاه بلینکن، از یک‌سو نشان‌دهنده درک بهتر او از پویایی‌های جامعه ایران و از سوی دیگر انعکاسی از چالش‌های پیش روی سیاست‌های آمریکا در این کشور است.

جامعـــه ایران، علی‌رغم تمام مشـــکلات و نارضایتی‌ها از پیچیدگی‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاســـی خاصی برخوردار اســـت. این پیچیدگی‌ها باعث شده که سیاست‌های مداخله‌جویانه خارجی اغلب با مقاومت مواجه شوند. تجربه‌های گذشته از جمله حمایت‌های مستقیم و غیرمستقیم آمریکا از برخی تحرکات داخلی نشان داده که چنین تلاش‌هایی نه‌تنها موفق نبوده، بلکه در برخی موارد به تقویت انسجام داخلی و افزایش حس ملی‌گرایی در میان مردم انجامیده است.

یکـــی دیگر از نکات جالب توجه در این مصاحبه، احتیاط بلینکن در مورد مداخله مستقیم در ایران بود. او تأکید کرد که آمریکا باید در برابر رفتارهایی که با منافع خود و متحدانش در تضاد است، «با قدرت» ایستادگی کند، اما در عین حال از تلاش برای مهندسی تغییرات از بیرون ابراز نگرانی کرد. این رویکرد محتاطانه، نشان‌دهنده آگاهی او از پیامدهای بالقوه مداخله مستقیم اســـت. تجربه‌هایی مانند جنگ عراق و افغانستان و ناکامی در سوریه، به آمریکا آموخته که دخالت‌های مستقیم نظامی یا مهندسی تحولات اجتماعی از خارج، نه‌تنها پرهزینه است، بلکه اغلب نتایج معکوس به بار می‌آورد.

نتانیاهو برای تقابل با ایران از راهبرد سخت به فارسی صحبت کردن افتاد

در کنار بلینکن، بنیامین نتانیاهو نخست‌وزیر رژیم‌صهیونیستی نیز بارها و به صراحت راهبرد این رژیم برای ایجاد آشوب و ناآرامی‌های داخلی در ایران را بیان کرده اســـت. از زمان شروع ناآرامی‌های سال ۱۴۰۱، نتانیاهو دست‌کم چهار بار مســـتقیماً مردم ایران را خطاب قرار داده و آشـــکارا نشان داده که تغییرات سخت از بیرون، مانند مداخلات نظامی، از گزینه‌های موردنظر او نیست. به همین دلیل، مانند آنتونی بلینکن بر ایجاد نارضایتی داخلی ایران و بهره‌گیری از شکاف‌های اجتماعی و اقتصادی تأکید دارد.

نتانیاهو در ۱۸ اســـفند ۱۴۰۱ برای نخستین‌بار در مقابل دوربین شبکه ایران اینترنشـــنال که به‌طور رسمی به رسانه‌ای برای اهداف اسرائیل تبدیل شده، ظاهر شد و خطاب به مردم ایران آرزوی موفقیت برای «آشوب‌طلبان» کرد. پس از آن در ماه‌های اخیر، نتانیاهو سه پیام دیگر خطاب به مردم ایران منتشر کرد. در پیام‌های ۱ اکتبر، ۱۲ نوامبر، و ۱۴ دســـامبر ۲۰۲۴، او تلاش کرد با بهره‌گیری از نماد اعتراضات خیابانی ۱۴۰۱ یعنی شعار «زن، زندگی، آزادی»، به شـــکلی حساب‌شده روی احساسات مردم ایران سرمایه‌گذاری کند. در کنار پیام‌های نتانیاهو، دیگر مقامات اسرائیلی نیز در تلاش برای دامن زدن به ناآرامی‌ها در ایران نقش فعالی داشته‌اند. یکی از نمونه‌های برجسته، سخنان دنی دنون، نماینده اسرائیل در سازمان ملل بود که در نشست شورای امنیت به زبان فارســـی از مردم ایران خواســـت «فرصت تاریخی» پیش‌آمده را از دســـت ندهند و علیه حکومت اقدام کنند. این گونه اظهارات نشان می‌دهد رژیم‌صهیونیستی برای پیشبرد اهداف خود، بیش از پیش بر تضعیف داخلی قدرت ایران و تقویت شـــکاف‌های اجتماعی تکیه دارد. یکی از ویژگی‌های پیام‌های نتانیاهو، تلاش برای اســـتفاده از شـــعار «زن، زندگی، آزادی» آن هم به زبان فارســـی است که یکی از شعارهای نمادین ناآرامی‌های ۱۴۰۱ بود. این مواجهه نشـــان‌دهنده تلاش برای تأثیرگذاری عاطفی و جلب توجه بخش‌های خاصی از جامعه است. این اقدام‌ها، هرچند به‌ظاهر تلاشی برای ارتباط مســـتقیم با مردم ایران است، اما در عمل بیشتر به‌عنوان ابزاری برای تضعیف روحیه عمومی و تقویت حس بی‌ثباتی در کشور طراحی شده است. بهره‌گیری از زبان فارسی و استفاده از پیام‌هایی که به‌طور مستقیم مشکلات اقتصادی و اجتماعی را هدف قرار می‌دهند، به‌وضوح نشـــان‌دهنده طراحی حساب‌شده اسرائیل برای مداخله غیرمستقیم است.

مثلث آتش کجاست؟

ناآرامی‌های ســـال ۱۴۰۱ در ایران یکی از پیچیده‌ترین تحولات داخلی در ســـال‌های اخیر بود که با عوامل متعددی پیوند داشت. این وقایع نه تنها به دلیل گستردگی و تأثیرات اجتماعی خود مهم بودند، بلکه از جنبه تأثیرگذاری خارجی و تلاش‌های دشمنان برای بهره‌برداری از نارضایتی‌های داخلی نیز شایسته بررســـی‌اند. تحلیل این رخدادها می‌تواند چشم‌اندازی برای آینده و مدیریت بهتر مســـائل داخلی فراهم کند. سه عامل کلیدی در شکل‌گیری ناآرامی‌ها در ایران نقش داشـــت. اولاً نارضایتی عمومی ناشی از مشکلات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی، یکی از مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری ناآرامی‌ها بود. مشکلات معیشتی و اقتصادی، ازجمله تورم بالا، کاهش ارزش پول ملی و چالش‌های اشتغال، نقشی اساسی در افزایش نارضایتی عمومی داشتند. ثانیاً عوامل خارجی، به‌ویژه ایالات متحده و اسرائیل با هدف تضعیف قدرت ملی ایران، از نارضایتی‌های داخلی بهره‌برداری کردند. آنتونی بلینکن، وزیر خارجه آمریکا به صراحت اذعان کرد تغییر در ایران از بیرون دشـــوار است و باید از داخل دنبال شـــود. همچنین پیام‌های مکرر نتانیاهو به مردم ایران نشان‌دهنده تلاش برای تحریک جامعه به آشوب بود. این اقدامات از طریق کمک‌های مالی و همچنین رســـانه‌های خارجی و شبکه‌های اجتماعی، با هدف ایجاد شکاف اجتماعی و تقویت اعتراضات طراحی شده بودند. عامل سوم نیز اتفاقاتی است که می‌تواند همچون جرقه‌ای عمل کرده و آتش مورد انتظار طراحان خارجی را برانگیخته سازد. در اتفاقات ۱۴۰۱ ماجرای مهسا امینی به‌عنوان یک جرقه اولیه، خشـــم عمومی را برانگیخت و بستری فراهم کرد تا نارضایتی‌های انباشته‌شـــده بروز کنند. این حادثه به‌سرعت به نمادی برای تجمعات اعتراضی تبدیل شـــد. در چنین شرایطی، دشمنان ایران نیز تلاش کردند با بهره‌گیری از این واقعه، اعتراضات را تشدید و جهت‌دهی کنند.

راه مهار آشوب در داخل است

به غیر از عامل خارجی که خارج از اراده ایران بوده و طرف‌های غربی و عبری از طراحی برای آشـــوب در ایران دست نمی‌کشند، ۲ عامل دیگر به عملکرد داخلی ایـــران بازمی‌گردد. مدیریت نارضایتی عمومی و جلوگیری از وقوع حوادث مشابه، نیازمند راهکارهایی اساسی است.

ایجاد رضایت عمومی مستلزم اقداماتی در دو سطح سخت‌افزاری و نرم‌افزاری اســـت. در سطح سخت‌افزاری، بهبود وضعیت اقتصادی و کنترل تورم باید در اولویت قرار گیرد. در ســـطح نرم‌افزاری، ایجـــاد امید به آینده از طریق شفاف‌ســـازی برنامه‌ها و تقویت مشارکت مردم در تصمیم‌گیری‌ها اهمیت دارد. مشارکت ۵۰ درصدی در دور دوم انتخابات ریاست‌جمهوری نشانه‌ای از امیدواری مردم به آینده بود؛ اما کاهش این مشـــارکت در آینده می‌تواند زنگ خطری برای اعتماد عمومی باشد.

اظهارات برخی مقامات که بر مشـــکلات تأکید و آینده‌ای تیره‌وتار را ترسیم می‌کنند، می‌تواند زمینه‌ســـاز ناامیدی در جامعه شود. برای مثال، سخنان معـــاون اول رئیس‌جمهور درباره بحران فرونشســـت زمین و ابراز ناامیدی از آینده کشـــور، نه‌تنها اعتماد عمومـــی را کاهش می‌دهد، بلکه به‌صورت غیرمستقیم به دشمنان فرصت سوءاستفاده می‌دهد. معاون اول رئیس‌جمهور در بیســـت‌ودومین نمایشگاه بین‌المللی محیط زیست گفت: «۱۱ درصد از کشـــور ما در معرض فرونشست است، یعنی یک بحران ملی. اگر ۲۰ سال پیش مناطقی از کشـــور را فرونشست تهدید می‌کرد امروز شاید بخش‌های محدودی از کشـــور با این بحران روبه‌رو نیســـتند. راهی جز گریه کردن به حال منابع طبیعی و آینده کشـــورمان نداریم.» معاون اول دولت درحالی با گفتن جمله «راهی جز گریه کردن نداریم» به شدیدترین نحو اظهار ناامیدی می‌کند که اساســـاً مردم با امید به حل مشکلات به رئیس‌جمهور جدید رأی می‌دهند و وقتی ادبیات مقامات در همان ماه‌های ابتدایی تا این حد ســـیاه اســـت طبیعی اســـت که چیزی جز ناامیدی و کاهش مشارکت به ارمغان نیاورده و زمینه سوءاســـتفاده غربی‌ها را فراهم می‌کند. همچنین رقابت‌های سیاســـی داخلی، اگرچه امری طبیعی است اما نباید به ابزاری برای تخریب اعتماد عمومی تبدیل شود.

پس از آنکه پزشکیان در اجلاس خانواده به دلیل نمایش تصویری از همسر مرحومش به گریه افتاد و نتوانست سخنرانی‌اش را پایان دهد. حمید رسایی، نماینده مجلس در توییتی کنایه‌آمیز نوشـــت: «واضح است که گریه همیشه نتیجه دلتنگی نیست، گاهی نشانه استیصال و درماندگی است، به‌دلیل ضعف و نابلدی در پذیرش کاری که توانایی انجامش را نداشته.» اینکه چهره‌هایی همچون حمید رســـایی از هر فرصتی استفاده می‌کنند تا به دولت پزشکیان حمله کرده و تصویری ناکارآمد از دولت بسازند تا در فضای سیاسی بتوانند بهره‌برداری کنند، به این قیمت تمام می‌شـــود که بخشی از مردم نسبت به کارآمدی ســـاختار ناامید می‌شوند. این رویکردها افق‌های پیش رو را تیره کرده و زمینه را برای پیاده‌ســـازی طراحی بلینکن و شدیدتر از آن، طراحی احتمالی ترامـــپ فراهم می‌آورد. در چنین فضایی اظهارات برخی افراد که بـــدون درس گرفتن از اتفاقات ۱۴۰۱ بر تنور دوقطبی‌های اجتماعی دمیده و در این مسیر از چهارچوب ادب نیز خارج می‌شوند، می‌تواند چون جرقه عمل کند. لذا برای مهار ضلع سوم مثلث آشوب این الزام وجود دارد که نگاه جدی‌تری برای برخورد با افرادی شـــود که صاحب تریبون بوده و از تریبون خود علیه منافع ملی استفاده می‌کنند.

ماجرای زبان بدن در اجلاس قاهره بر متن غلبه کرد

مشاوره به مشاوران

علی ملکی
خبرنگار گروه نقد روز

سفر رئیس‌جمهور ایران به مصر پس از ده سال، یکی از رویدادهای مهم دیپلماتیک در سال‌های اخیر بود. این سفر که روز چهارشنبه (۲۸ آذر ۱۴۰۳) برای شرکت در اجلاس سازمان همکاری اقتصادی دی-۸ انجام شـــد، در شرایطی رخ داد که روابط ایران و مصر پس از انقلاب اسلامی، به دلیل مسائل سیاسی، دچار سردی و التهاب شده بود. آخرین سفر رئیس‌جمهور ایران به مصر در سال ۱۳۹۱ و توسط محمود احمدی‌نژاد انجام شده بود. بنابراین، اصل حضور پزشـــکیان در قاهره، مهم است. اما فارغ از اهمیت «اصل حضور رئیس‌جمهور ایران در مصر» و «محتوای مطرح‌شده در اجلاس دی ۸» لنز دوربین‌ها روی حرکات بدن دیپلمات‌ها هم فوکوس سنگینی می‌کند. به عبارتی اهمیت نوع سلام و احوالپرسی یک دیپلمات با همتایش اگر از محتوای رد و بدل‌شده بیشتر نباشد، کمتر هم نیست. موضوعی که به نظر می‌رسد مشاوران پزشکیان چندان رغبتی برای گوشزد کردن آن ندارند.

پایان دوری ۱۲ ساله

این ســـفر، به‌ویژه از آن جهت که روابط ایران و مصر را پس از انقلاب اســـلامی تحت تأثیر قرار داده، بازتابی از تغییرات احتمالی در روابط دیپلماتیک دو کشور به شمار می‌رود. با توجه به سابقه تاریخی، دو کشور در مقاطع مختلف تلاش‌هایی برای بهبود روابط انجام داده‌اند، اما مسائل منطقه‌ای و جهانی همواره موانعی برای دستیابی به توافق پایدار ایجاد کرده است. از جمله مواردی که موجب تنش در روابط ایران و مصر شده، پیمان کمپ دیوید میان مصر و اسرائیل است که پس از انقلاب اسلامی ایران، با مواضع جمهوری اسلامی در تضاد قرار داشت. این حضور نشان‌دهنده اهمیت نشست دی-۸ به‌عنوان بستری برای همکاری اقتصادی کشورهای اســـلامی است. سازمان همکاری اقتصادی دی-۸، که در سال ۱۹۹۷ تأسیس شد، شامل کشورهایی چون بنگلادش، مصر، اندونزی، ایران، مالزی، نیجریه، پاکستان و ترکیه است و هدف آن تقویت همکاری‌های اقتصادی و توسعه‌ای میان اعضاست. اما آنچه سفر پزشکیان را فراتر از یک دیدار معمول دیپلماتیک برجسته می‌کند، تأکید بر اصل حضور ایران در مصر است. این سفر، حتی اگر دستاوردهای مشخص و فوری نداشته باشـــد، از نظر نمادین پیام روشنی از بازگشت ایران به صحنه دیپلماسی منطقه‌ای و تلاش برای تقویت روابط با کشـــورهای اسلامی داشت. حضور رئیس‌جمهور ایران در مصر پس از ۱۲ سال، فرصتی برای گشودن فصل جدیدی در روابط دو کشور و بازبینی سیاست‌های گذشته است.

حرکت دستی که به «مانور قدرت» تعبیر شد

این سفر چالش‌های خاص خود را نیز به همراه داشت. یکی از مواردی که به‌سرعت در فضای رسانه‌ای مورد توجه قرار گرفت، زبان بدن مسعود پزشکیان در حاشیه نشست دی-۸ بود. تصاویر منتشرشده نشان می‌دهد که پزشکیان در هنگام گفت‌وگو با رجب طیب اردوغان، دست به سینه می‌گذارد و دیدار گرمی با او تازه می‌کند. این حرکت، اگرچه ممکن است در فرهنگ ایرانی عادی تلقی شـــود، اما در عرصه دیپلماسی بین‌المللی می‌تواند معانی مختلفی به همراه داشته باشد. قراردادن این قاب در کنار تحولات اخیر منطقه شـــدت این انتقادات را بیشتر می‌کند؛ آنچنان که رسانه‌های ترکیه‌ای این حرکت را به عنوان یک مانور قدرت برای اردوغان تعبیر کرده و سر دست می‌چرخانند.

در عرصه بین‌الملل برای هرکسی کنده و جرگه نمی‌زنند

در عرصه دیپلماسی، زبان بدن به اندازه سخنان و اقدامات رسمی اهمیت دارد. هر حرکت، نگاه یا ژست می‌تواند پیامی سیاسی یا فرهنگی را منتقل کند. این نکته‌ای است که باید به آن توجه ویژه داشت. عرصه دیپلماسی، گود زورخانه نیســـت که مرشد داشته باشد و کنده و جرگه‌زدن برای هر کسی پسندیده تلقی شود. بلکه هر حرکت باید حساب‌شده و در راستای اهداف مقرر باشد. منتقدان معتقدند که پزشکیان باید نسبت به تأثیرات رفتارش در صحنه بین‌المللی آگاه‌تر باشد و در صورت نیاز، آموزش‌های بیشتری در این زمینه از جانب اعضای دستگاه دیپلماسی به او داده شود. در شرایطی که حتی بغض رئیس‌جمهور هم هنگام دیدن تصویر همسر مرحومش در اجلاس بین‌المللی خانواده به عنوان دستاویز سیاسی مورد انتقاد بخشی از سیاسیون قرار گرفته و برای ساختن تصویری ضعیف از او برساخته می‌شود زبان بدن نامناسب او در سطح بین‌الملل می‌تواند افکار عمومی را بیشتر درگیر این مسأله کرده و تبعات منفی داخلی و خارجی به همراه داشته باشد.

تکرار روایت زبان بدن پس از یک دهه

واکنش افکار عمومی به زبان بدن پزشکیان یادآور سفر ۱۲ سال پیش محمود احمدی‌نژاد به عربستان است. در آن زمان هم زبان بدن رئیس‌جمهور ایران مورد توجه قرار گرفت و حتی روزنامه القدس العربی (چاپ لندن) به زبان بدن احمدی‌نژاد پرداخته و آن را به‌عنوان بخشی از پیام‌های سیاسی سفر تحلیل می‌کردند. این روزنامه در سرمقاله‌ای درباره نشست سران کشورهای اسلامی در مکه در سال ۲۰۱۲ نوشت که احمدی‌نژاد هنگام ورود به سالن اجلاس، علامت پیروزی را مقابل دوربین شبکه تلویزیونی العربیه نشان داد. این حرکت او صرفاً یک ژست نبود؛ بلکه پیامی حساب‌شده به العربیه و رسانه‌های همسو با آن بود که مواضع ضدایرانی داشتند. البته همان زمان انتقاداتی هم به این حرکت او وارد و گفته شد که این شکل از زبان بدن و نحوه تکرار مداوم آن، کار را از حالت رسمی خارج می‌کند. با این حال احمدی‌نژاد می‌خواست نشان دهد که از موضع ایران در برابر فشارهای سیاسی و تهدیدات نظامی، نه‌تنها دفاع می‌کند بلکه با اعتمادبه‌نفس پیام خود را منتقل می‌سازد. در همان نشست، تصاویر درآغوش گرفتن گرم احمدی‌نژاد با محمد مُرسی، رئیس‌جمهور وقت مصر و ملک عبدالله، پادشاه عربستان سعودی، نیز بازتاب گسترده‌ای داشت. این احوالپرسی‌ها از نگاه تحلیلگران نشانه‌ای از تلاش برای کاهش تنش‌های منطقه‌ای یا حتی یک مانور دیپلماتیک تلقی شـــد. القدس العربی این صحنه‌ها را بخشـــی از پارادوکس‌های سیاسی منطقه دانست و این سؤال را مطرح کرد که آیا چنین تعاملاتی از سر صمیمیت بود یا نمایشی برای رسانه‌ها؟ امروز پس از گذشت بیش از یک دهه، زبان بدن همچنان به‌عنوان عنصری کلیدی در تعاملات دیپلماتیک زنده مانده و پررنگ‌تر است. همان‌طور که حرکات و ژست‌ها در فرهنگ‌های مختلف معناهای متفاوتی دارند در عرصه بین‌المللی هم هر حرکت با توجه به شرایط وقت می‌تواند حامل یک پیام مهم باشد.

بعد از یک هفته تعطیلی دانش‌آموزان همچنان بلاتکلیفند

امتحان سخت تعطیلی مدارس

فرهیختگان

کنتـــرل ناتـــرازی انـــرژی، هفته گذشـــته مدارس کشـــور را به تعطیلی کشـــاند. علی‌رغم اعلام مجاز بودن دانشـــگاه‌های کشـــور در مجـــازی شـــدن آمـــوزش و حتی امتحانـــات، اما همچنان قصه مدارس در ابهام و سردرگمی است.

بـــا توجـــه بـــه شـــرایط جـــوّی کشـــور در هفتـــه گذشـــته، اعـــم از کاهـــش دمـــا، بـــارش سـنگین بـــرف در نقـــاط شـــمالی و بـــروز گردوغبـــار و آلودگـــی هـــوا در نقـــاط جنوبـــی کشـــور آمـــوزش در تمـــام کشـــور بـــه شـــکل مجـــازی و غیرحضـــوری برگـــزار شـــد و مـــدارس در کنـــار ادارات تعطیـــل بودنـــد. بـــا وجـــود اینکـــه هواشناســـی از ابتـــدای هفتـــه گذشـــته اعـــلام کرده بـــود که هفته آتـــی بـــا کاهـــش دمـــا و تغییـــرات جـــوّی روبه‌روییـــم امـــا تصمیم‌گیری‌هـــا در رابطـــه بـــا تعطیلـــی مـــدارس، تقریبـــاً نامشـــخص بـــود. درنهایـــت تصمیـــم بر ایـــن شـــد بـــرای کنتـــرل ناتـــرازی انـــرژی، آموزش به صـــورت مجـــازی برگزار شـــود و دانش‌آمـــوزان از خانـــه پیگیـــر تحصیـــل شـــوند. صبـــح جمعـــه اعـــلام شـــد مدارس اســـتان کردســـتان در هفته اول دی ماه تعطیل اســـت. همچنین مدارس در ۱۱ شهرســـتان کرمانشـــاه غیرحضوری اعلام شـــد. خبری نیز در رابطـــه بـــا تعطیلـــی روزهـــای شـــنبه و یکشـــنبه اصفهـــان در ظهـــر روز گذشـــته اعـــلام و ســـپس تکذیـــب شـــد. تقریبـــاً غـــروب روز جمعه اعلام شـــد مدارس و ادارات تهـــران فـــردا یعنـــی شـــنبه اول دی مـــاه دایـــر اســـت.

در ســـوی دیگـــر ماجـــرا انتقـــادات جدی برای ســـردرگمی در تصمیم مدیریت بحران اســـتانداری‌های کشـــور در رابطه با تعطیلی مدارس وجود دارد زیرا از اول دی مـــاه امتحانـــات داخلـــی دانش‌آموزان آغاز می‌شـــود و این تعطیلی‌ها، بـــه تعویـــق افتـــادن و یـــا باقی‌مانـــدن امتحانـــات در تاریخ‌هـــای از پیـــش معین شـــده در ابهـــام قـــرار می‌گیرنـــد. از آنجایـــی کـــه مســـئله ناتـــرازی انـــرژی در کشـــور یـــک مســـئله کلـــی و جـــدی اســـت و تصمیـــم بـــرای آمـــوزش مجازی و تعطیلـــی مـــدارس بـــه مدیریـــت بحـــران اســـتانداری‌ها بـــاز می‌گـــردد، ایـــن ســـردرگمی در تصمیم‌گیـــری را تشـــدید می‌کنـــد. اینکـــه اگر مســـئله مدیریت ناتـــرازی اســـت، پـــس چـــرا هنـــوز از ســـوی ارگان‌هـــای مربوطه کشـــوری یک دســـتورالعمل واحـــد بـــرای تعطیلی مـــدارس، مانند تعطیلی و مجازی شـــدن دانشـــگاه‌ها ابلاغ نشـــده اســـت؟

امـــا ماجـــرا و مشـــکلات مجـــازی شـــدن آمـــوزش مـــدارس ماننـــد دومینـــو اســـت. بعـــد از روی کارآمـــدن اپلیکیشـــن شـــاد در دوران کرونـــا، عمـــده آمـــوزش غیرحضـــوری طبـــق ابـــلاغ و دســـتور وزارت آموزش‌وپـــرورش بایـــد از مجـــرای شـــاد انجـــام شـــود. برنامـــه شـــاد امـــا از همـــان روزهـــای متولـــد شـــدن، برخـــلاف نامی کـــه دارد، عمومـــاً دانش‌آمـــوزان و خانواده‌ها را در اســـتفاده از قابلیت‌هایـــش، ناشـــاد می‌کنـــد و بـــا وجـــود انتقـــادات جـــدی از ســـوی معلمـــان، دانش‌آمـــوزان، خانواده‌هـــا و حتـــی رســـانه‌ها در ســـال‌های اخیـــر از ایـــن اپلیکیشـــن، هنـــوز مشـــکلات اســـتفاده از آن باقـــی مانـــده اســـت و همچنـــان دانش‌آمـــوزان حتـــی در ورود بـــه برنامـــه و وصـــل شـــدن بـــا چالـــش مواجه‌انـــد.

اصـــرار برخـــی از معلمـــان در اســـتفاده از شـــاد برای تدریـــس و انکار به وجود مشـــکلات ایـــن برنامـــه ازجملـــه ماجراهایـــی بـــود کـــه در چنـــد روز اخیـــر صـــدای اعتـــراض خانواده‌هـــا را درآورده بـــود. خانـــواده یکـــی از دانش‌آموزان بـــه معلـــم اطـــلاع داده بـــود که در پـــی قطعی برق و کند شـــدن اینترنت، فرزند دانش‌آمـــوزش توانایـــی دسترســـی بـــه شـــاد را نـــدارد و معلـــم در پاســـخ گفتـــه بـــود: «در هـــر صـــورت مـــا باید شـــرایط تحصیـــل مجازی فرزندمـــان را فراهم کنیم.» وضعیت اینترنت کشـــور و ترافیک ســـنگین شـــبکه شـــاد، ســـبب قطع و وصـــل شـــدن مکـــرر کلاس‌هـــا شـــده بـــود و برنامـــه خاموشـــی‌های کشـــور بـــرای مدیریـــت ناتـــرازی انـــرژی، دقیقـــاً دانش‌آمـــوزان را در همـــان دومینـــوی بداقبالی‌هـــا بـــرای مجـــازی شـــدن آمـــوزش، گرفتار کـــرده بود.

در ســـمت دیگـــر ماجـــرا کاهـــش و افـــت کیفیـــت تحصیـــل در بســـتر آمـــوزش مجـــازی بـــود. بـــا توجه به مشـــکلات کلاس‌هـــای مجـــازی، دانش‌آموزان در فراینـــد کندتـــری مطالـــب را فهـــم می‌کننـــد و احتمـــالاً تمـــام فراینـــد یادگیـــری بـــه خوبـــی طـــی نخواهـــد شـــد. ایـــن ماجرا البتـــه بـــرای دانش‌آموزان دو ســـال آخـــر متوســـطه جدی‌تـــر اســـت؛ چراکه مشـــکلات آموزش مجـــازی دقیقاً در امتحانـــات نهایـــی و تجربـــه ســـؤالات مفهومـــی و پیچیـــده خـــودش را نمایان خواهـــد کـــرد و تبعات ماجراهایی دامن دانش‌آموزان را می‌گیرد که خودشـــان در بـــه وجـــود آمـــدن آن شـــاید بی‌تقصیـــر بودند.

القصـــه اینکـــه، تعطیلی‌هـــا و یـــا بهتـــر اســـت بگوییـــم آمـــوزش مجـــازی یـــا حضـــوری دانش‌آمـــوزان و رونـــد برگـــزاری امتحانـــات ۱۶ میلیـــون دانش‌آموز امـــروز در هالـــه‌ای از ابهـــام اســـت و انتظار می‌رود کـــه آموزش‌وپرورش برای حفـــظ منافـــع ایـــن ۱۶ میلیـــون دانش‌آموزان، در آســـتانه امتحانـــات وارد عمل شـــود و ماجـــرا را روشـــن کنـــد کـــه درنهایـــت امتحانات با وضعیـــت پیش‌بینی شـــده، مجـــازی یا حضـــوری خواهـــد بود؟